

امارت اسلامی افغانستان
وزارت ارشاد، حج و اوقاف
ریاست ارشاد و انسجام امور مساجد
آمریت ارشاد و دعوت
مدیریت عمومی تنظیم خطبه ها

رهنمای خطبه روز جمعه مؤرخ: 1443/12/30 هجری قمری مطابق 1401/5/7 هجری شمسی

اهمیت و ضرورت عمل کردن به سنت های رسول الله صلی الله علیه وسلم

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ أَرْسَلَهُ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ، مَنْ يَطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشِدَ، وَمَنْ يَعْصِهِمَا فَإِنَّهُ لَا يَضُرُّ إِلَّا نَفْسَهُ، وَلَا يَضُرُّ اللَّهَ شَيْئًا أَمَا بَعْدُ.

قال الله سبحانه وتعالى في محكم كتابه وهو اصدق القائلين أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ {لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا} {الاحزاب: (21)}

وقال رسول الله صلی الله علیه وسلم: (إِنَّ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ، وَأَحْسَنَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) صحيح البخاری
حضار محترم وشنوندگان عزیز!

الله جل جلاله محمد صلی الله علیه وسلم را به جامعه بشریت بخاطر این فرستاده است تا پیغام خالق لایزال را برای بنده ها برساند و شریعت اسلام را به آنها بیان کند.

رسول الله صلی الله علیه وسلم شریعت الهی را به دو طریقه به انسانها بخصوص مسلمانها بیان کرده است یکی از طریق وحی جلی که همانا قرآن کریم است و دیگر از طریق وحی خفی که عبارت از سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم میباشد .

سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم نوع دوم وحی و دوم مرجع شریعت میباشد .

مطلب از عمل کردن به سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم این است که در هر بخشی از زندگی راه و طریقه رسول الله صلی الله علیه وسلم را اختیار کنیم . در عبادات، در معاملات، در خورد و نوش، در نشست و برخاست، در خواب و بیداری، در خانه، جامعه، در سفر و حضر، در خرید و فروش و در تعامل با مردم راه رسول الله صلی الله علیه وسلم را تعقیب نموده و این را عمل کردن به سنت رسول الله علیه وسلم گفته میشود.

سنت هم بالای پیغمبر صلی الله علیه وسلم از طریق وحی نازل میشود.

الله جل جلاله میفرماید: {وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ . إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ} {النجم: (4)}

ترجمه: تو از نزد خود سخن نمی گوئی، نیست این (قرآن) مگر وحی است که به او وحی میشود.

الله جل جلاله میفرماید: {وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ} {النحل: (44)}

ترجمه: ما بخاطر این قرآن را به تو نازل کردیم تا اینکه بیان کنی از برای مردم از برای شان نازل شده و تا اینکه ایشان باندیشند.

امام قرطبی میگوید: تا اینکه بیان کند از برای مردم آن احکامی که در قرآن کریم است و وعده و وعید را به اقوال و افعال خود . [الجامع لأحكام القرآن]

همچنان رسول الله صلى الله عليه وسلم فرموده است: (أَلَا إِنِّي أُوتِيتُ الْكِتَابَ وَمِثْلَهُ مَعَهُ) سنن أبي داود

ترجمه: خبردار به من داده شده است قرآن و مثل آن .

در یک حدیث مرسل آمده است: (كَانَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَنْزِلُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالسُّنَّةِ كَمَا يَنْزِلُ عَلَيْهِ بِالْقُرْآنِ، وَيُعَلِّمُهُ إِيَّاهَا كَمَا يُعَلِّمُهُ الْقُرْآنَ) المراسيل لأبي داود

ترجمه: بود جبرئیل علیه السلام که نازل می شد به نزد پیامبر علیه السلام به سنت طوری که نازل میشد به نزد او باقرآن و سنت را به وی تعلیم میداد طوری که قرآن را تعلیم میداد.

پیامبر علیه السلام از طریق سنت ، احکام مجمل قرآن کریم را شرح و توضیح کرده و احکام شریعت اسلام را از قبیل حلال و حرام، جائز و ناجائز، فرض و واجب، فضائل و مستحبات را رهنمائی کرده است.

سنت عبارت از اقوال، افعال، اخلاق و سیرت رسول الله صلى الله عليه وسلم میباشد.

عمل کردن به سنت رسول الله علیه وسلم نظریه دلایل آتی مهم و ضروری میباشد:

۱- اطاعت رسول الله صلى الله عليه وسلم و عمل کردن به سنت آن در واقع اطاعت کردن از الله تعالی میباشد.

الله تعالی میفرماید: {وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا} الحشر: (7)

ترجمه: و آن چه که پیامبر صلی الله علیه وسلم برای شما (از احکام دین) بدهد بگیریید و آنچه که شما را باز دارد دست بردارید.

در آیه دیگری خداوند میفرماید: {مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ} النساء: (80).

ترجمه: هرکسی که رسول الله صلى الله عليه وسلم را اطاعت کند پس او الله را اطاعت کرده است.

در حدیث صحیح آمده است: (من أطاعني فقد أطاع الله، ومن عصاني فقد عصى الله) متفق علیه

ترجمه: کسی که مرا اطاعت میکند در واقع الله را اطاعت کرده است و کسی نا فرمانی میکند در واقع از الله نافرمانی کرده .

اطاعت از رسول الله صلى الله عليه وسلم کامیابی بزرگ است.

الله تعالی میفرماید: {وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا} الأحزاب: (71)

ترجمه: کسی که اطاعت الله و رسولش را میکند به تحقیق کامیاب شد به کامیابی بزرگ.

۲- عمل کردن به سنت رسول الله صل الله علیه وسلم اقتداء به افعال، اقوال و اخلاق پیامبر صلی الله علیه وسلم میباشد و پیامبر علیه السلام بهترین نمونه از برای اقتداء است .

الله تعالی میفرماید: {لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا} الأحزاب: (21)

ترجمه: حقا که برای شما در (زندگی و شیوه، رفتار و گفتار) فرستاده الله سر مشق نیکو است برای کسی که ثواب و رحمت الله جل جلاله و روز آخرت را امید و ارباشد و الله را بسیار یاد کند.

۳- عمل به سنت رسول الله صلى الله عليه وسلم علامه پیروی و تابع داری رسول الله صلى الله عليه وسلم میباشد.

۴- عمل کردن به سنت رسول الله صلى الله عليه وسلم نشانه محبت با رسول الله صلى الله عليه وسلم میباشد و محبت با رسول الله صلى الله عليه وسلم نشانه کمال ایمان است.

الله تعالی میفرماید: {قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ} آل عمران: (31)

ترجمه: بگو اگر واقعا الله را دوست میدارید پس مرا پیروی کنید الله شمارا دوست میدارد و گناهان شمارا می آمرزد و الله جل جلاله آمرزگار مهربان است.

الله تعالی محبت خود را در اتباع پیامبر علیه السلام گره زده است و اطاعت از رسول الله صلی الله علیه وسلم عبارت از عمل کردن به سنت او میباشد.

امام حسن بصری رحمه الله در تفسیر این آیت چنین گفته است: (فَكَانَ عَلَامَةً حَيْثُ إِيَّاهُمْ اتَّبَاعُ سَنَةِ رَسُولِهِ) [تفسیر ابن ابي حاتم] علامه محبت الله تعالی به ایشان عمل کردن به سنت های رسول الله صلی الله علیه وسلم است .

۵- رسول الله صلی الله علیه وسلم به پیروی از سنت امر کرده است .

رسول الله صلی الله علیه وسلم در یک حدیث شریف به صحابه کرام چنین نصیحت کردند: (أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَإِنْ كَانَ عَبْدًا حَبَشِيًّا، فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ بَعْدِي، فَسِرِّي اخْتِلَافًا كَثِيرًا، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ، عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِدِ) سنن الدارمی

ترجمه: من شمارا به تقوا از الله تعالی وصیت میکنم و همچنان به اطاعت حکام و امراء وصیت میکنم اگر که غلام حبشی هم باشد، یقیناً اگر کسی از شما زنده بماند اختلافات زیادی را در بین امت میبیند. بر شما عمل کردن به سنت من لازم است و عمل کردن به سنت خلفای راشدین لازم است . این طریقه مرا به دندانهای خود محکم بگیرید.

۶- احیای سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم اجر و پاداش بیشتر دارد.

رسول الله صلی الله علیه وسلم بلال ابن الحارث را این چنین فرمود: (إِنَّهُ مَنْ أَحْيَا سُنَّةً مِنْ سُنَّتِي قَدْ أُمِيتَتْ بَعْدِي، فَإِنَّ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلَ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَجُورِهِمْ شَيْئًا) وقال الترمذی : هذا حدیث حسن

ترجمه: به تحقیق کسی که آن سنت مرا زنده میکند بعد از من مردم آن را ترک کرده اند از برای او آن اندازه اجر و ثواب است مانند آن کسیکه به او عمل میکند بدون اینکه از اجر و ثواب او کاسته شود.

۷- کسیکه به سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم عمل میکند با پیامبر علیه السلام در بهشت یک جا میباشد.

در یک حدیث شریف آمده است: (وَمَنْ أَحْيَا سُنَّتِي فَقَدْ أَحْبَبَنِي، وَمَنْ أَحْبَبَنِي كَانَ مَعِي فِي الْجَنَّةِ) سنن الترمذی ت شاکر

ترجمه: کسی که سنت مرا زنده میکند به تحقیق مرا زنده کرد و کسیکه مرا زند کند با من در بهشت میباشد.

۸- پیروی از سنت کامیابی و رستگاری است و مخالفت از سنت هلاکت است.

در یک حدیث شریف آمده است: (عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِكُلِّ عَمَلٍ شِرَّةٌ وَلِكُلِّ شِرَّةٍ فَتْرَةٌ فَمَنْ كَانَتْ فَتْرَتُهُ إِلَى سُنَّتِي فَقَدْ أَفْلَحَ وَمَنْ كَانَتْ إِلَى غَيْرِ ذَلِكَ فَقَدْ هَلَكَ) مسند أحمد

۹- عمل به سنت راه نجات و معیار قبولیت عمل میباشد.

از امام زهری روایت است که ایشان چنین فرمودند: چنگ زدن به سنت ذریعه نجات است . طوریکه امام مالک رحمة الله علیه گفته است: سنت مانند کشتی است کسی که در کشتی بالا شد نجات حاصل میکند و کسی که از کشتی باز ماند هلاک میگردد.

امام سفیان ثوری رحمه الله میگوید: بدون از عمل کردن سخن پذیرفته نمی شود گفتار و عمل و نیت درست نمی شود مگر به پیروی از سنت . [المجالسة وجواهر العلم]

۱۰- کسیکه مخالفت رسول الله صلی الله علیه وسلم را میکند از جمله امت او نیست.

رسول الله صلی الله علیه وسلم میفرماید: (فَمَنْ رَغِبَ عَن سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي) متفق علیه

از عبدالله ابن مسعود رضي الله عنه روایت شده که او فرمودند: (لوترکتکم سنة نیکم لصللتم) [جامع بیان العلم وفضله لابن عبدالبر]. ترجمه: اگر شما سنت پیامبرتان را ترک کردید یقیناً گمراه میشوید .

۱۱- دین وقتی ضعیف می‌گردد که سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم از بین برود.

قال عبد الله بن الديلمی - رضي الله عنه-: (بلغني: إِنَّ أَوَّلَ ذَهَابِ الدِّينِ تَرْكُ السُّنَّةِ، يَذْهَبُ الدِّينُ سُنَّةً سُنَّةً، كَمَا يَذْهَبُ الْحَبْلُ قُوَّةً قُوَّةً)

سنن الدارمی

ابوبکر صدیق رضي الله في ارتباط پیروی از پیامبر صلی الله علیه وسلم فرموده اند: (لست تاركا شيئا كان رسول الله

صلى الله عليه وسلم يعمل به إلا عملت به إني أخشى إن تركت شيئا من أمره أن أزيغ) صحيح مسلم او صحيح بخاري

ترجمه: من ترك كنده آن چیزهای نیستیم که پیامبر صلی الله علیه وسلم بر آن عمل کرده من از این میترسم اگر من از کارهای رسول الله صلی الله علیه وسلم چیزی را ترک کنم از راه منحرف می‌شوم .

فوائد عمل کردن به سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم:

۱- به دست آوردن محبت الله جل جلاله.

۲- به دست آوردن کمک و نصرت الله جل جلاله کسیکه به سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم توجه میکند الله تعالی به او کمک میکند و به نیکی ها او را توفیق میدهد.

۳- قبولیت دعا کسیکه به سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم عمل میکند الله تعالی به سبب قرب و نزدیکی او دعای او را قبول میکند .

۴- عمل کردن به سنت انجام فرائض به طریقه کمال است . کسیکه نماز میخواند و در وضو سنت را مراعات میکند باز در نماز هم سنت را مراعات میکند این در حقیقت نماز کامل و پوره را ادا کرده است و اگر کسی در وضو و نماز سنت را مراعات نکند نماز او زینتی ندارد.

۵- خلاصی از گناهان. علما کرام میگویند کسی که سنت پیامبر را مراعات میکند از گناهان در امن است

۶- زیادت معرفت در قلب .

أبو العباس بن عطاء رح گفته است: «مَنْ أَلَزَمَ نَفْسَهُ آدَابَ السُّنَّةِ غَمَرَ اللَّهُ قَلْبَهُ بِنُورِ الْمَعْرِفَةِ، وَلَا مَقَامَ أَشْرَفٍ مِنْ مُتَابَعَةِ الْحَبِيبِ فِي

أَوَامِرِهِ وَأَفْعَالِهِ وَأَخْلَاقِهِ وَالتَّأْدُبِ بِآدَابِهِ قَوْلًا وَفِعْلًا وَبَيَّةً وَعَقْدًا» [حلیة الأولیاء و طبقات الأصفیاء لأبی نعیم الأصفهانی]

ترجمه: کسی که بالای خود آداب و سنت را لازم میگرداند الله تعالی قلب او را از نور معرفت پر میکند. کسیکه پیرو اوامر، افعال و اخلاق پیامبر صلی الله علیه وسلم شود از این بالاتر دیگر مرتبه نیست. و در گفتار، رفتار، نیت و اراده آداب رسول الله صلی الله علیه وسلم را مراعات کردند.

۷- هدایت ، فلاح و کامیابی در پیروی از سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم است.

الله جل جلاله میفرماید: { وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَتَّقُوا } النور: (5)

از همین جهت بعضی علماء گفته اند: (من أمر السنة على نفسه قولاً وفعلاً نطق بالحكمة) روح المعاني

ترجمه: کسیکه قول و فعل سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم را در خود عملی میکند او به همیشه از علم و حکمت سخن میگوید.

أقول قولي هذا استغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين

آمین